

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

PHẠM HOÀI NAM

**HOÀN THIỆN TỔ CHỨC CÔNG TÁC
KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP
SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2016

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

PHẠM HOÀI NAM

**HOÀN THIỆN TỔ CHỨC CÔNG TÁC
KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP
SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI**

Chuyên ngành : Kế toán

Mã số : 62.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS. NGUYỄN VŨ VIỆT

2. PGS.TS. LÊ HUY TRỌNG

HÀ NỘI - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi; các số liệu và kết quả trong Luận án là trung thực, có nguồn gốc rõ ràng và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

Phạm Hoài Nam

LỜI CẢM ƠN

Tác giả luận án xin chân thành cảm ơn Tập thể lãnh đạo, Thầy cô giáo và tập thể cán bộ lãnh đạo Khoa sau đại học của Học viện Tài chính.

Tác giả đặc biệt xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc đến tập thể cán bộ hướng dẫn khoa học PGS.TS Nguyễn Vũ Việt và PGS.TS Lê Huy Trọng đã nhiệt tình hướng dẫn và động viên tác giả hoàn thành luận án.

Tác giả xin cảm ơn bạn bè, đồng nghiệp, những người thân trong gia đình đã tạo điều kiện, chia sẻ khó khăn và luôn động viên tác giả trong quá trình học tập và thực hiện Luận án.

Xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả luận án

Phạm Hoài Nam

MỤC LỤC

Trang

Lời cam đoan	
Lời cảm ơn	
Mục lục	
Danh mục các bảng, sơ đồ	
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN VỀ TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG CÁC DOANH NGHIỆP	19
1.1. TỔNG QUAN VỀ MÔI TRƯỜNG VÀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG MÔI TRƯỜNG.....	19
1.1.1. Môi trường	19
1.1.2. Quản lý hoạt động môi trường	20
1.2. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG DOANH NGHIỆP	23
1.2.1. Khái niệm, bản chất kế toán môi trường trong doanh nghiệp.....	23
1.2.2. Đối tượng sử dụng thông tin kế toán môi trường trong doanh nghiệp	28
1.2.3. Nội dung và phương pháp kế toán môi trường	30
1.2.4. Vai trò và nhiệm vụ của của kế toán môi trường trong doanh nghiệp.....	35
1.3. TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG DOANH NGHIỆP.....	36
1.3.1. Mô hình kế toán tài chính và kế toán quản trị môi trường.....	37
1.3.2. Nhận diện - xác định tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường trong doanh nghiệp	38
1.3.3. Tổ chức ghi nhận tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường trong doanh nghiệp	62
1.3.4. Tổ chức cung cấp thông tin và sử dụng thông tin tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường trong doanh nghiệp	66
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	71

Chương 2: THỰC TRẠNG TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI.....	72
2.1. TỔNG QUAN VỀ HOẠT ĐỘNG MÔI TRƯỜNG VÀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI.....	72
2.1.1. Hoạt động môi trường tại các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn tỉnh Quảng Ngãi.....	72
2.1.2. Quản lý hoạt động môi trường tại các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn tỉnh Quảng Ngãi.....	76
2.2. NHU CẦU SỬ DỤNG THÔNG TIN KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI.....	79
2.2.1. Nhu cầu dụng thông tin kế toán môi trường của các đối tượng sử dụng thông tin bên ngoài doanh nghiệp.....	79
2.2.2. Nhu cầu sử dụng thông tin kế toán môi trường phục vụ công tác quản trị của các đối tượng sử dụng thông tin bên trong doanh nghiệp.....	81
2.3. THỰC TRẠNG TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI.....	82
2.3.1. Mô hình tổ chức kế toán tài chính và kế toán quản trị môi trường.....	82
2.3.2. Thực trạng nhận diện - xác định tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường.....	83
2.3.3. Thực trạng tổ chức ghi nhận tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường.....	88
2.3.4. Thực trạng tổ chức cung cấp và sử dụng thông tin tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường.....	92
2.4. ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG NHU CẦU SỬ DỤNG THÔNG TIN VÀ TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI.....	94
2.4.1. Đánh giá thực nhu cầu sử dụng thông tin kế toán môi trường của các đối tượng bên trong và bên ngoài doanh nghiệp.....	94

2.4.2. Đánh giá thực trạng nhận diện - xác định tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập liên quan đến hoạt động môi trường.....	95
2.4.3. Đánh giá thực trạng tổ chức ghi nhận tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường	97
2.4.4. Đánh giá thực trạng tổ chức cung cấp và sử dụng thông tin về tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập từ hoạt động môi trường trong doanh nghiệp.....	100
2.5. NGUYÊN NHÂN CỦA NHỮNG TỒN TẠI.....	101
2.6. CHUẨN MỰC KẾ TOÁN QUỐC TẾ LIÊN QUAN ĐẾN KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG DOANH NGHIỆP - KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM CHO TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG DOANH NGHIỆP VIỆT NAM.....	103
2.6.1. Kế toán môi trường tại một số nước trên thế giới	103
2.6.2. Chuẩn mực kế toán quốc tế liên quan đến kế toán môi trường trong doanh nghiệp.....	105
2.6.3. Bài học kinh nghiệm cho tổ chức công tác kế toán môi trường trong doanh nghiệp Việt Nam	109
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	111
Chương 3: GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI.....	112
3.1. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ XÃ HỘI GẮN VỚI BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG CỦA TỈNH QUẢNG NGÃI.....	112
3.1.1. Định hướng phát triển kinh tế xã hội Quảng Ngãi đến năm 2020	112
3.1.2. Định hướng bảo vệ môi trường đối với Khu kinh tế, Khu công nghiệp, cơ sở công nghiệp phân tán trên địa bàn tỉnh Quảng Ngãi từ năm 2015 đến năm 2020	113
3.1.3. Giải pháp bảo vệ môi trường đối với khu công nghiệp, cơ sở công nghiệp phân tán trên địa bàn tỉnh Quảng Ngãi từ năm 2015 đến năm 2020	114

3.2. YÊU CẦU VÀ NGUYÊN TẮC HOÀN THIỆN TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI.....	116
3.2.1. Yêu cầu hoàn thiện tổ chức công tác kế toán môi trường.....	116
3.2.2. Nguyên tắc hoàn thiện tổ chức công tác kế toán môi trường trong các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn tỉnh Quảng Ngãi	117
3.3. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NGÃI	119
3.3.1. Xác định mô hình tổ chức kế toán tài chính và kế toán quản trị môi trường.....	119
3.3.2. Hoàn thiện nhận diện, xác định tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường	122
3.3.3. Hoàn thiện tổ chức ghi nhận tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường	137
3.3.4. Hoàn thiện tổ chức cung cấp thông tin và sử dụng thông tin tài sản, nợ phải trả, chi phí, thu nhập môi trường trong doanh nghiệp.....	147
3.4. CÁC KIẾN NGHỊ CẦN THIẾT TẠO ĐIỀU KIỆN THUẬN LỢI CHO VIỆC THỰC HIỆN TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG TRONG CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT	158
3.4.1. Kiến nghị với các doanh nghiệp.....	158
3.4.2. Đối với các cơ quan quản lý nhà nước.....	160
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	162
KẾT LUẬN.....	163
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN.....	165
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	166
PHỤ LỤC.....	170

DANH MỤC CÁC BẢNG

Trang

Bảng 1.1: Các loại kế toán môi trường theo USEPA.....	23
Bảng 2.1: Đặc trưng chất thải, khí thải từ hoạt động môi trường của các doanh nghiệp thuộc các nhóm ngành nghề.....	75
Bảng 2.2: Nhu cầu thông tin chi phí môi trường theo nhóm ngành nghề	81
Bảng 2.3: Khảo sát mô hình kế toán tài chính và kế toán quản trị môi trường.....	82
Bảng 3.1: Bảng kê chi phí vật liệu trong chất thải	138

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ

Trang

Sơ đồ 1.1: Tập hợp và phân bổ chi phí môi trường dựa trên cơ sở hoạt động (ABC)	55
Sơ đồ 1.2: Sơ đồ xác định dòng vật liệu	58
Sơ đồ 1.3: Xác định chi phí môi trường thông qua sự kết hợp giữa phương pháp dòng luân chuyển vật liệu và phương pháp ABC	60